ШВЕЙЦАРСКО-БЪЛГАРСКА
Програма за сътрудничество

Изготвено с подкрепата на Швейцарско-българската програма за сътрудничество, Механизъм за гражданска ангажираност и прозрачност (МГАП) 2024-2029. Изразените възгледи и мнения са изцяло на автора/авторите и не отразяват непременно тези на правителствата на Швейцария и България.

ИНФОРМАЦИОНЕН ЛИСТ № 7

АСОЦИАЦИЯ НА ПАРКОВЕТЕ В БЪЛГАРИЯ
1000 София • ул. „Хан Аспарух I" №26
www.parks.bg • e-mail: apb@parks.bg

Увод

В настоящият лист Ви представяме актуални процедури за обществени консултации по нормативни актове, ДЕО и актуална информация за инвестиционни предложения, планове и програми внесени в компетентните органи по околна среда.
Извън тези възможности за включването Ви, представяме и едно научно изследване на Университета в Лунд за количеството на въглерод съхраняван в първичните и в управляваните гори, разбиващо митовете царящи в България за необходимост от сечи в горите за увеличаване на количеството на въглерод в тях.
Отделно Ви представяме заключение на генералния адвокат Кокот по дело в СЕС, касаещо преценката необходимостта от оценка за съвемстимост в защитени зони за които няма определени подробни и специфични цели на опазване.

Актуални обществени консултации

Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за управление на отпадъците
Срок на консултациите 21.05.2026 г.
С проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за управление на отпадъците се създава нормативна рамка за въвеждане и функциониране на национална депозитна система за опаковки за напитки. С предложените изменения се регламентират създаването и функционирането на системата, ролята и функциите на националния депозитен оператор, правата и задълженията на участниците, условията за начисляване и възстановяване на депозит, както и механизмите за отчетност, контрол и проследимост. С предвидените изменения ще се създадат условия за постигане на високи нива на разделно събиране на опаковките за напитки, както и за осигуряване на висококачествен рециклируем материал.

Проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Тарифата за таксите, които се събират по Закона за лова и опазване на дивеча, приета с Постановление № 177 на Министерския съвет от 2025 г. (обн., ДВ, бр. 74 от 2025 г.)
Срок на консултациите 18 .05.2026 г.
Предложеният проект на постановление предвижда от Тарифата за таксите, които се събират по Закона за лова и опазване на дивеча да отпадне таксата за извършване на административната услуга по издаване и заверка на билет за лов, която е въведена за български граждани. На ред 4 и 7 от Тарифата са предвидени такси за презаверка на билети за лов (годишна такса). С цел постигане на яснота относно потребителите на тези услуги, проектът предвижда на ред 4 изрично да се посочи, че таксата се отнася за лицата по ред 3 – български граждани, а на ред 7 да се уточни, че се отнася за лицата от ред 6 – представители на дипломатическите мисии и на чужденци, дългосрочно пребиваващи в Република България.

Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 2 от 8.06.2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване
Срок на консултациите 16 .05.2026 г.
С предложената промяна се разрешава заустванията на отпадъчни води от обекти, разположени в зоните за защита на водите по чл. 119а, ал.1, т. 1, 2, 4 и 5 от Закона за водите, които следва да са обезпечени с подходящо пречистване на отпадъчните води преди заустването им в повърхностните водни обекти, с цел запазване на състоянието и не влошаване на качеството на водите във водоприемниците.

Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за омбудсмана
Срок на консултациите 14 .05.2026 г.
С проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за омбудсмана се предлага създаването на нормативни гаранции за спазването на правото на Европейския съюз и на международното право, включително на Хартата на основните права на ЕС. Приемането на измененията в Закона за омбудсмана представлява изпълнение на мярка 9.1.2. от Плана за изпълнение в Република България на Пакта на Европейския съюз за миграцията и убежището и осигурява своевременното и ефективно прилагане на Регламента за скрининг. Ефективният и независим мониторинг има превантивен ефект, като намалява вероятността от нарушения на човешките права по време на скрининга на външните граници. Механизмът гарантира, че специфичните нужди на деца, лица с увреждания или жертви на трафик ще бъдат идентифицирани и зачетени още при влизане.С проекта се осигурява изпълнението изискванията, произтичащи от Регламент (ЕС) 2024/1356 на Европейския Парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за въвеждане на скрининг на граждани на трети държави на външните граници и за изменение на регламенти (ЕО) № 767/2008, (ЕС) 2017/2226, (ЕС) 2018/1240 и (ЕС) 2019/817.

Проект на Наредба за изискванията за директни доставки от производителя на малки количества първични продукти и храни от животински произход
Срок на консултациите 26 .05.2026 г.
С приемането на наредбата ще бъде дадена възможност на производителите, извършващи директни доставки на малки количества първични продукти в обхвата на акта, както и на производители, извършващи доставка на храни от животински произход, обработени и/или преработени в обект за търговия на дребно, до други обекти за търговия на дребно като странична, локална и ограничена дейност, да достигнат по-лесно до крайния потребител.

Законопроект за изменение и допълнение на Закона за водите
Чрез измененията на Закона за водите се създава облекчен режим за водовземане от язовири - общинска собственост, и уведомителен режим при водовземане от р. Дунав за нуждите на напояването.

Проекти, планове, програми и инвестиционни намерения

Консултации по Доклад за екологична оценка (ДЕО) на проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия
На 07.05.2026 г., на основание чл. 20, ал. 1, ал. 2, т. 1 и ал. 4 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка за планове и програми, Министерство на околната среда и водите съобщава на обществеността, заинтересованите органи и трети лица за открита процедура за провеждане на консултации по Доклад за екологична оценка (ДЕО) на проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, с възложител Министерството на околната среда и водите, Дирекция „Политика по изменение на климата“

Становищата и мненията могат да се депозират в срок до 29.05.2026 г.

ИП „Изменение в параметрите на разрешително за воден обект с цел изземване на наносни отложения от река Дунав с номер РВО-14/16.10.2025 г.“
На 05.05.2026 г., на основание чл. 95, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда, Министерство на околната среда и водите обявява инвестиционно предложение за „Изменение в параметрите на разрешително за воден обект с цел изземване на наносни отложения от река Дунав с номер РВО-14/16.10.2025 г.“ в землището на с. Черковица, община Никопол, област Плевен, с възложител „Еврокварц МВ“ ООД.

ИП "Изменение в параметрите на разрешително за воден обект с цел изземване на ноносни отложения от р. Дунав с номер РВО-54/11.01.2022 г., продължено с Решение № ПД-09-155/02.10.2025 г.", землището на с. Черковица, община Никопол
На 05.05.2026 г., на основание чл. 95, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда, Министерство на околната среда и водите обявява инвестиционно предложение за "Изменение в параметрите на разрешително за воден обект с цел изземване на ноносни отложения от р. Дунав с номер РВО-54/11.01.2022 г., продължено с Решение № ПД-09-155/02.10.2025 г., землището на с. Черковица, община Никопол с възложител „Еврокварц МВ“ ООД.

Съобщение за **уведомление** за инвестиционно предложение за „Изграждане на пречиствателно съоръжение за комплекс от многофамилни жилищни сгради“ в поземлен имот с идентификатор 68134.2044.2030, УПИ IV-523, 525, 551, 552, 563, кв. 18, м. „Малинова долина – I част“, район „Витоша“ Столична община. Възложител "ВИВА-ИНЖЕНЕРИНГ" ООД /04.05.2026 г./

Интересни статии

Изследване на университета в Лунд (Lund University), публикувано в престижното списание Science през март 2026 г., разкрива, че първичните (девствени) гори в Швеция съхраняват значително повече въглерод, отколкото стопанисваните гори.
Проучването е плод на близо десетгодишен труд и е най-подробното картографиране на въглеродните запаси в тези екосистеми до момента.

Основни изводи:
Рекордно съхранение: Първичните гори съхраняват между 78% и 89% повече въглерод на хектар в сравнение със стопанисваните вторични гори.

Ролята на почвата: Най-голямата изненада за учените е количеството въглерод в почвата. Само почвените слоеве в девствените гори съдържат толкова

въглерод, колкото цялата биомаса (дървета, мъртва дървесина и почва) на стопанисваните гори. Изследователите са прокопали близо 220 почвени ями с дълбочина до един метър, за да измерят прецизно запасите.

Исторически загуби: Превръщането на първични гори в стопанисвани е довело до емисии, равняващи се на 1.5 пъти общите изкопаеми емисии на Швеция от 1834 г. насам. Разликата в съхранението на въглерод е между 3 и 8 пъти по-голяма, отколкото се смяташе досега

https://www.lunduniversity.lu.se/article/old-growth-forests-store-lot-more-carbon-managed-forests

https://www.science.org/doi/10.1126/science.adz8554

От Съда на ЕС

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ JULIANE KOKOTT
представено на 16 април 2026 година(1)

Съединени дела C-27/25 и C-356/25
SU и Wild Ireland Defence CLG
срещу
An Coimisiún Pleanála, преди това An Bord Pleanála, и др.,
Друга страна в производството:
Knocknamona Windfarm Limited
(Преюдициално запитване, отправено от Court of Appeal (Апелативен съд, Ирландия)
и
Paddy Massey
срещу
An Coimisiún Pleanála, преди това An Bord Pleanála, и др.,
Друга страна в производството:
Curns Energy Limited
(Преюдициално запитване, отправено от High Court (Висш съд, Ирландия)

„ Преюдициално запитване — Директива 92/43/ЕИО — Опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна — Директива 2009/147/ЕО — Опазване на дивите птици — Специални защитени зони — Проверка на въздействието на планове или проекти, които биха могли да засегнат значително защитена зона, с оглед на целите за опазване на зоната — Предварителна проверка на необходимостта от оценка на въздействието — Неопределяне на специфични за съответната територия цели за опазване “

I. Въведение

1. Член 6, параграф 3, първо изречение от Директивата за местообитанията(2) изисква от държавите членки предварително да направят оценка на това дали даден план или проект оказва значително влияние върху територии от „Натура 2000“. Предмет на оценката е въздействието на тези планове или проекти от гледна точка на целите за опазване на тези територии. Възможно ли е обаче изобщо да се направи такава оценка, ако държавите членки не са определили специфични цели за опазване за съответната територия? И такива специфични за съответната територия цели за опазване представляват ли и предпоставка за предварителната проверка, а именно проверката на необходимостта от пълна оценка на въздействието? Тези въпроси са предмет на настоящите две дела.

2. Всъщност за тази проверка и оценка целите за опазване могат в краен случай да се установят и по друг начин, освен чрез специфично определяне за съответната територия. Това изобщо не трябва да води до намаляване на защитата, напротив, обхватът на защитата преди да бъдат определени специфични цели за опазване, което включва претегляне на различни цели и други интереси, може дори да бъде по-широк. Впрочем Директивата за местообитанията предвижда, най-малкото временно, извършването на оценки на въздействието на това основание.

3. Въпросът дали при все това определянето на специфични за съответната територия цели за опазване е предпоставка за оценката за въздействие и за скрининга има не само процесуалноправно значение. Всъщност е съмнително дали органите на държавите членки изобщо могат да разрешат план или проект, когато не могат да направят скрининга или евентуално оценката при липсата на цели за опазване. Това е така, защото съгласно член 6, параграф 3, второ изречение от Директивата за местообитанията одобрението на тези органи изисква такава оценка. Този проблем би могъл да засегне много голям брой проекти в Съюза, тъй като съществуват съмнения в какъв обхват и евентуално кога държавите членки са определили специфични за съответната територия цели за опазване.

II. Правна уредба

A. Директивата за птиците

4. Действащата понастоящем Директива за птиците(3) е кодифицирана версия на предходна директива от 1979 г.(4), с която тогавашната Европейска икономическа общност за първи път приема разпоредби относно опазването на природата. Доколкото е видно, за целите на настоящото производство обаче двете редакции са идентични.

5. Член 4 от Директивата за птиците предвижда определянето на специални защитени зони за птици (наричани по-нататък „СЗЗ“):

„1. Видовете, посочени в приложение I, подлежат на специални мерки по опазване на техните местообитания, за да се осигури тяхното оцеляване и размножаване в района на разпространението им.

Във връзка с това се вземат предвид:

а) видове, застрашени от изчезване;

б) видове, уязвими от някои промени в техните местообитания;

в) видове, считани за редки поради своите малочислени популации или ограниченото им местно разпространение;

г) други видове, изискващи особено внимание поради специфичния характер на техните местообитания.

Тенденциите и измененията в популационните нива ще се вземат предвид при извършването на оценки.

Държавите членки класифицират като специални защитени зони именно най-подходящите по брой и площ територии за опазването на тези видове, съобразно сухоземната и морската географска зона на прилагане на настоящата директива.

2. Държавите членки вземат подобни мерки за редовно срещащите се мигриращи видове, които не са посочени в приложение I, като вземат предвид нуждите им от защита в сухоземната и морската географска зона на прилагане на настоящата директива, по отношение на техните райони на размножаване, смяна на перата и зимуване и междинните зони по време на техните миграционни маршрути. За тази цел държавите членки придават особено значение на защитата на влажните зони и особено на влажните зони от международно значение.

3. […]

4. В защитените зони, посочени в параграфи 1 и 2, държавите членки вземат подходящи мерки за избягване на замърсяването или влошаване на условията в местообитанията, или всякакво обезпокояване на птиците, доколкото те имат съществено значение за постигане целите на настоящия член. Извън тези защитени зони държавите членки също така се стремят да избягват замърсяването и влошаването на местообитанията“.

Б. Директивата за местообитанията

6. Директивата за местообитанията от 1992 г. разширява обхвата на правото на Съюза в областта на опазването на природата, като включва други

животински и растителни видове и определени типове местообитания, и интегрира някои части от по-старата Директива за птиците.

7. Целите за опазване са посочени в осмо и десето съображение от Директивата за местообитанията:

„[к]ато има предвид, че е подходящо във всяка определена територия да се въведат необходимите мерки, свързани с поставените цели на опазването;

[…]

като има предвид, че трябва да бъде направена оценка на плановете и проектите, които могат да имат значителен ефект за целите на опазването, поставени с определянето на дадена територия за защитена“.

8. Член 3, параграф 1 от Директивата за местообитанията описва мрежата от европейски защитени зони:

„Изгражда се единна европейска екологична мрежа на специалните защитени зони, наречена „Натура 2000“. Тази мрежа, състояща се от територии, обхващащи естествените местообитания от приложение I, както и местообитанията на видовете от приложение II, дава възможност за запазването или където е подходящо, възстановяването на благоприятно състояние на запазване на тези типове естествени местообитания и местообитанията на видовете в техния естествен район на разпространение.

Мрежата „Натура 2000“ обхваща също така специални защитени зони, класифицирани от държавите членки в изпълнение на [Директивата за птиците]“.

9. Определянето на защитени зони съгласно Директивата за местообитанията изисква държавите членки първо да установят подходящи територии въз основа на научни критерии и да ги предложат на Комисията (член 4, параграф 1). След това Комисията трябва да ги обяви за територии от значение за Общността (член 4, параграф 2).

10. Член 4, параграф 4 от Директивата за местообитанията урежда определянето на територии от значение за Общността като специални защитени зони:

„Ако дадена територия е приета като територия от значение за Общността съгласно процедурата на параграф 2, съответната държава членка я определя за специална защитена зона във възможно най-кратък срок, но не по-късно от шест години, като установява приоритетите според важността на тези територии за опазване или възстановяване в благоприятно консервационно състояние на тип естествено местообитание от приложение I или на вид от приложение II и за

кохерентността на мрежата „Натура 2000“ и в светлината на застрашеността на тези територии от увреждане или унищожаване“.

11. Още преди това обаче съгласно член 4, параграф 5 от Директивата за местообитанията за териториите от значение за Общността се прилагат определени правила за защита:

„След включване на дадена територия в списъка, посочен в [член 4,] параграф 2, трета алинея, тя подлежи на разпоредбите на член 6, параграфи 2, 3 и 4“.

12. Разпоредбите за защита на тези специални защитени зони са посочени в член 6 от Директивата за местообитанията:

„1. [За специалните защитени зони д]ържавите членки определят необходимите консервационни мерки, които при необходимост включват подходящи планове за управление, специално разработени за териториите или включени в други развойни планове, и подходящи мерки от правно, административно и договорно естество, които да отговарят на екологичните изисквания на типовете естествени местообитания от приложение I и видовете от приложение II, срещащи се в тези райони.

2. Държавите членки вземат подходящи мерки за предотвратяване в специалните защитени територии на влошаването на състоянието на естествените местообитания [и местообитанията] на видовете, както и обезпокояване на видовете, за които са определени териториите, доколкото това обезпокояване може да има значително въздействие с оглед на целите на настоящата директива.

3. Планове или проекти, които не са непосредствено свързани с управлението на територията или не са необходими за него, но които поотделно или във взаимодействие с други планове и проекти могат да окажат значително влияние, се подлагат на проверка, за да се оцени въздействието им върху територията от гледна точка на целите на съхраняването на тази територия. При съблюдаване на резултатите от изпитанието за въздействието върху територията и при спазване на разпоредбите на параграф 4 компетентните национални органи одобряват плана или проекта само след като установят, че той няма да има отрицателно влияние върху съответната територията и ако е подходящо, след като са получили мнението на обществеността.

4. Ако даден план или проект трябва да бъде осъществен въпреки негативната оценка на въздействието върху територията поради наложителни причини от по-важен обществен интерес, включително и такива от социален или икономически характер, и поради липсата на алтернативно решение, държавата членка предприема всички необходими компенсаторни мерки, за да осигури цялостната кохерентност на „Натура 2000“. […]“.

13. Член 7 от Директивата за местообитанията заменя една от разпоредбите за защита от Директивата за птиците с определени правила от Директивата за местообитанията:

„Задълженията съгласно член 6, параграфи 2, 3 и 4 от настоящата директива заменят задълженията, произтичащи от член 4, параграф 4, първо изречение от [Директивата за птиците], по отношение на [СЗЗ], класифицирани съгласно член 4, параграф 1 [от Директивата за птиците] или признати за такива съгласно член 4, параграф 2 от нея, от датата на влизане в сила на настоящата директива или от датата на класифициране или признаване от страна на държава членка съгласно [Директивата за птиците], в случай че последната дата е по-късна“.

III. Обстоятелствата по спора

A. Дело Knocknamona

14. На 28 септември 2022 г. An Coimisiún Pleanála (по-рано An Board Pleanála, Агенция за териториално устройство, Ирландия) издава на Knocknamona Windfarm Limited (наричано по-нататък: „Knocknamona“) разрешение за строеж за промени във вече получил разрешение ветроенергиен парк в графство Уотърфорд, Ирландия. С това решение Агенцията за териториално устройство разрешава изграждането на по-високи вятърни турбини с обща височина до 155 метра, и на по-висок метеорологичен стълб (99 метра).

15. При разглеждането на заявлението за издаване на разрешение Агенцията извършва оценка на въздействието на предложения проект за строеж върху пет идентифицирани защитени зони по Директивата за местообитанията и Директивата за птиците, сред които е „Blackwater Callows“ - СЗЗ, разположена в Корк и Уотърфорд. Тази СЗЗ, защитена съгласно Директивата за птиците, се намира — като се вземат предвид най-близките точки — на 13 км от територията на ветроенергийния парк и на 13,5 км от най-близката вятърна турбина. Безспорно е, че към датата на решението на Агенцията не са съществували специфични цели за опазване по отношение на СЗЗ „Blackwater Callows“.

16. При приемане на решението си Агенцията се основава на доклада на своя инспектор. В този доклад се посочва, че при целите за опазване на СЗЗ „Blackwater Callows“ става въпрос за „документ относно общите цели за опазване“. Квалифициращите интереси по отношение на тази зона, а именно видовете и местообитанията, поради които тя е защитена, са свързани с пойния лебед (Cygnus cygnus), фиша (Mareca penelope или Anas penelope), зимното бърне (Anas crecca), черноопашатия крайбрежен бекас (Limosa limosa), както и с някои влажни местообитания и използващите ги водни птици.

17. Инспекторът от Агенцията стига до извода, че по отношение на квалифициращите интереси, без свързаните с пойния лебед, може да се изключи отрицателно влияние върху целостта на зоната, тъй като

местообитанията на територията на ветроенергийния парк не са подходящи за нито един от тези видове. Що се отнася до пойния лебед, инспекторът стига до извода, че релевантните изследвания не дават основания да се приеме присъствието му в районите на ветроенергийния парк или в близост до тях. Поради това той заключава, че поисканото увеличение на височината и диаметъра на роторните лопатки няма да окаже отрицателно влияние върху целостта на СЗЗ, що се отнася до тези видове. Никоя от страните не оспорва тази фактическа констатация. Поради това Агенцията решава, че строителният проект няма да окаже отрицателно влияние върху целостта на СЗЗ „Blackwater Callows“.

18. SU и Wild Ireland Defence инициират производство за съдебен контрол на законосъобразността на решението, като изтъкват по-специално, че при липсата цели за опазване за СЗЗ „Blackwater Callows“ Агенцията не е била компетентна да извърши оценка на въздействието на строителния проект.

19. High Court (Висш съд) постановява, че в някои, и дори в повечето случаи — за извършването на валидна оценка на въздействието са необходими цели за опазване. В конкретния специфичен случай обаче е било възможно да се извърши валидна оценка на въздействието дори при липсата на такива цели. Всъщност научните доказателства показвали, че напълно независимо от определянето на цели за опазване, квалифициращият интерес — в случая свързан с присъствието на пойния лебед — нямало да бъде засегнат от строителния проект. С достатъчна степен на научна сигурност Агенцията направила извода, че проектът „няма да има отрицателно влияние върху целостта на съответната територия“, тъй като за въпросното влияние извън територията на проекта е необходимо физическото присъствие на пойния лебед на територията на ветроенергийния парк Knocknamona, а такова присъствие не е налице. Тази констатация се отнася до риска от сблъсък между птиците и вятърните генератори(5).

20. SU и Wild Ireland Defence обжалват това решение пред Court of Appeal (Апелативен съд).

Б. Делото Curns

21. На 8 януари 2021 г. Curns Energy Limited (наричано по-нататък: „Curns“) подава заявление до Агенцията за териториално устройство за издаване на разрешение за изграждането на ветроенергиен парк. Проектът е разположен на 9,9 км от СЗЗ „Blackwater Callows“. Досието по заявлението съдържа, наред с другото, доклад за оценка на въздействието върху околната среда, доклад за предварителна проверка на необходимостта от оценка на въздействието и т.нар. „Natura Impact Statement“, научно становище относно въздействието на проекта върху зони от „Натура 2000“, предвидено в ирландското право.

22. С решение от 8 ноември 2023 г. Агенцията за териториално устройство издава разрешение за строеж за спорния проект. На 11 януари 2024 г. г-н Paddy Massey подава жалба срещу разрешението за строеж.

23. Специфичните цели за опазване и консервационни мерки за СЗЗ „Blackwater Callows“ обаче са определени едва на 24 март 2024 г. В хода на съдебното производство е признато, че това определяне е закъсняло.

24. На 11 април 2025 г. High Court (Висш съд) изключва всякаква разумна възможност неотчитането на цели за опазване и/или консервационни мерки в настоящия случай да повлияе на зона от „Натура 2000“. В резултат на това посоченият съд отказва да постанови отмяна на разрешението за строеж за проекта, независимо от изхода от настоящото преюдициално производство. Въпреки това той сезира Съда с преюдициално запитване, за да може да реши дали най-малкото може да установи в полза на жалбоподателя, че предварителната проверка на необходимостта от оценка на въздействието е изисквала да са били определени специфични за съответната зона цели заопазване.

IV. Преюдициалното запитване

25. По дело Knocknamona Court of Appeal (Апелативен съд) отправя до Съда следния въпрос:

„Наличието на валидни цели за опазване по отношение на СЗЗ представлява ли предварително условие за правомощието на компетентния орган да извърши валидна оценка на въздействието съгласно член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията при разглеждането на заявление за издаване на разрешение за строителен проект?“.

26. С определение от 20 март 2025 г., Knocknamona (C-27/25, EU:C:2025:203), председателят на Съда отхвърля искането на Court of Appeal (Апелативен съд) делото да бъде разгледано по реда на бързото производство. Той обаче постановява, че делото трябва да бъде разгледано с предимство.

27. Писмени становища представят SU и Wild Ireland Defence CLG, Агенцията за териториално устройство, Knocknamona Windfarms Limited, Ирландия и Европейската комисия.

28. След отправяне на горепосоченото преюдициално запитване High Court (Висш съд) отнася до Съда следния допълнителен въпрос по дело Curns:

„Следва ли от член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията, както съгласно член 7 от последната директива тази разпоредба се прилага към Директивата за птиците, че проверката от компетентния орган на държава членка дали план или проект — който не е непосредствено свързан с управлението на дадена СЗЗ или не е необходим за това — поотделно или във

взаимодействие с други планове и проекти може да окаже значително влияние върху такава територия — трябва да бъде извършена с оглед на целите за опазване и/или консервационните мерки, определени за всяка съответна територия и/или, в частност, за всяка територия, за която се предлага да не бъде правена оценка на въздействието, тъй като няма вероятност върху нея да се окаже значително влияние?“.

29. High Court посочва също, че г‑н Paddy Massey изрично е поискал Съдът да не анонимизира името му в публикациите по делото.

30. Писмени становища представят г‑н Paddy Massey, Ирландия и Комисията.

31. На 22 октомври 2025 г. председателят на Съда съединява двете дела и разпорежда делото Curns да бъде разгледано също с предимство. В съдебното заседание от 25 март 2026 г. участват SU и Wild Ireland Defence CLG, както и г‑н Paddy Massey, Агенцията за териториално устройство, Knocknamona, Curns, Ирландия и Европейската комисия.

V. Правен анализ

32. Целта на преюдициалното запитване по дело Knocknamona е да се изясни дали може да се направи оценка на въздействието по член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията, когато компетентните органи не са определили специфични за съответната специална защитена зона цели за опазване. Делото Curns повдига предварителния въпрос дали специфичните за съответната зона цели за опазване са дори предпоставка за предварителната проверка дали изобщо е необходима оценка на въздействието.

33. Ето защо след някои указания относно допустимостта на делото Curns (по този въпрос вж. раздел А по-долу) най-напред следва да се направи предварителна бележка относно тези два етапа на проверката (по този въпрос вж. раздел Б по-долу). След това следва да се обясни задължението за определяне на специфични за съответната територия цели за опазване по отношение на зоните от „Натура 2000“ (по този въпрос вж. раздел В по-долу). Едва след това могат да се разгледат последиците от липсата на специфични за съответната територия цели за опазване за оценката на въздействието (по този въпрос вж. раздел Г по-долу) и за предварителната проверка (по този въпрос раздел Д по-долу). Накрая, в случай че Съдът не сподели моята гледна точка, ще предложа и ограничаване във времето на действието на неговото решение (по този въпрос вж. раздел Е по-долу).

А. По допустимостта на делото Curns

34. Комисията счита, че преюдициалното запитване по дело Curns е недопустимо, тъй като High Court (Висш съд) вече се е произнесъл по същество. Следователно отговорът вече не бил релевантен за разрешаването на спора.

35. Според Ирландия това решение по същество все още не е влязло в сила, тъй като молбата за допускане на обжалване все още е висяща пред Supreme Court (Върховен съд), но това не променя факта, че към настоящия момент High Court (Висш съд) (вече) не се нуждае от отговор, за да се произнесе по делото по същество.

36. High Court (Висш съд) обаче посочва, че трябва да установи още дали предварителната проверка на необходимостта от оценка на въздействието е изисквала специфични за съответната територия цели за опазване. Тази констатация се отнася до първоначалната основателност на жалба. Ако първоначално жалбата е била основателна, това най-малкото би имало последици за често значителните съдебни разноски пред ирландските съдилища.

37. Поради това преюдициалното запитване трябва да се приеме за допустимо.

Б. Начин на функциониране на оценката на въздействието и на предварителната проверка

38. Член 6 от Директивата за местообитанията предвижда редица специфични задължения и производства. Както следва от член 2, параграф 2, те имат за цел да запазят или евентуално да възстановят благоприятното състояние на запазване на естествените местообитания и видовете диви животни и растения от интерес за Общността. По този начин следва да се постигне по-общата цел на същата директива, а именно да се осигури висока степен на опазване на околната среда в защитените с Директивата територии(6).

39. За целите на процедурата по издаване на разрешение от значение е преди всичко оценката на въздействието съгласно член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията, тъй като компетентните национални органи могат да одобрят даден план, респ. проект по смисъла на второто изречение от тази разпоредба само ако въз основа на резултатите от оценката на въздействието са установили, че той няма да има отрицателно влияние върху територия от „Натура 2000“. Съгласно постоянната съдебна практика те могат да направят тази констатация само ако от научна гледна точка не съществува никакво основателно съмнение относно липсата на отрицателно въздействие върху целостта на територията(7).

40. Следователно оценката на въздействието не може да има пропуски и трябва да съдържа пълни, точни и окончателни констатации, които могат да разсеят всяко разумно съмнение от научна гледна точка относно въздействието на предвидения план или проект върху съответната защитена зона(8).

41. Кога обаче трябва да се направи оценка на въздействието?

42. Съгласно член 6, параграф 3, първо изречение от Директивата за местообитанията планове или проекти, които поотделно или във взаимодействие с други планове и проекти могат да окажат значително влияние върху територия от „Натура 2000“, се подлагат на оценка на въздействието.

43. Следователно изискването за извършване на оценка зависи от наличието на вероятност или опасност плановете или проектите да окажат значително влияние върху съответната територия. За целите на тълкуването на Директивата за местообитанията в това отношение следва да се вземе предвид по-специално принципът на предпазните мерки, който е един от основополагащите принципи на политиката за високо равнище на защита, която Съюзът следва в областта на околната среда съгласно член 191, параграф 2, първа алинея ДФЕС. Въз основа на това Съдът е стигнал до извода, че такава вероятност или опасност е налице, когато въз основа на обективни данни не може да се изключи вероятността посоченият план или проект да окаже значително влияние върху съответната територия(9). Следователно, в случай на съмнение относно липсата на значително въздействие, следва да се извърши цялостна оценка(10).

44. Обясних, че и в областта на предварителната проверка подобни съмнения трябва да имат разумен научен характер(11). В противен случай би съществувала опасност оценката на въздействието да бъде винаги необходима, тъй като неразумни или ненаучни съмнения винаги могат да бъдат повдигнати, но едва ли могат да бъдат оборени по смислен начин. Съдът потвърждава този извод(12).

45. По този начин критерият както при предварителната проверка, така и при самата оценка е изключването на разумни научни съмнения за липсата на значително влияние върху територии от „Натура 2000“.

46. Двата етапа на проверката обаче се различават, що се отнася до задълбочеността. Точното разграничаване обикновено ще зависи от обстоятелствата по конкретния случай, както и от релевантните научно-технически познания. Ако в рамките на предварителната проверка информация, която вече е налична независимо от проекта, показва без съмнение, че даден проект не може да окаже отрицателно влияние върху територия от „Натура 2000“, не е необходима пълна оценка на въздействието. Ако обаче на първия етап се окаже, че е необходимо ново научно становище и/или пренос на знания от други области, следва да се извърши оценка на въздействието(13), която тогава включва и участие на обществеността(14).

47. Отправна точка за предварителната проверка и оценката са целите за опазване на съответната територия.

48. Що се отнася до самата оценка на въздействието, това следва още от член 6, параграф 3, първо изречение от Директивата за местообитанията, който

изрично предвижда оценка на съответствието с установените за съответната територия цели за опазване. Вярно е, че целта на проверката, отнасяща се до съответствието на плановете или проектите с целите за опазване, е толкова ясно изразена само в редакцията на текста на немски език на тази разпоредба, докато останалите първоначални редакции на текста изискват единствено да се вземат предвид целите за опазване. В текста на десето съображение обаче и в редакциите на другите езици се пояснява, че трябва да бъде направена оценка на плановете и проектите, които могат да имат значителен ефект за целите за опазване, поставени с определянето на дадена територия за защитена(15).

49. Това отговаря на функцията на целите за опазване. Целите за опазване определят кои местообитания или видове, срещащи се на територията, както и какви потенциални възможности за развитие на местообитания и видове(16) трябва да бъдат защитени с член 6, параграф 3. За сметка на това въздействията върху местообитанията, видовете или потенциалните възможности за развитие, които не са предмет на целите за опазване, са без значение за прилагането на тази разпоредба и следователно за оценката на въздействието(17).

50. Съгласно постоянната съдебна практика при предварителната проверка на необходимостта от пълна оценка на въздействието следва също така да се прецени дали съответният план или проект крие риск да осуети постигането на определените за съответната територия цели на опазване(18).

51. В преюдициалното запитване по дело Curns обаче ирландският High Court (Висш съд) счита, че отчитането на целите за опазване на всички изключени територии би било неосъществимо. Според него по-голяма част от териториите могат да бъдат изключени поради отдалечеността и липсата на правдоподобни начини за въздействие на съответния план или проект върху съответната територия. Директивата за местообитанията не правела и текстова връзка между предварителната проверка и целите за опазване. Ето защо предварителната проверка не зависела от определянето на специфични за дадена територия цели за опазване.

52. На пръв поглед това становище изглежда убедително. „Натура 2000“ включва повече от 27 000(19) територии със съответния голям брой цели за опазване. Не е възможно да се извърши конкретна проверка на всяка територия и на всички определени за нея цели за опазване, за да се установи дали даден план или проект може да окаже значително влияние върху нея. На практика почти всички територии се изключват от оценката, без да се вземат предвид конкретно целите им за опазване, тъй като въздействието на плана или проекта изглежда невъзможно. В повечето случаи това предположение вероятно се основава на разстоянието между проекта и изключените територии.

53. В действителност обаче този подход се основава най-малкото на имплицитни предположения, свързани с целите за опазване на изключените територии и с възможните въздействия на проекта.

54. Всъщност възможността за въздействие зависи от обекта, върху който този подход би могъл да бъде приложен. При липсата на такъв обект не може да бъде установено или изключено никакво въздействие. Целите за опазване обаче конкретизират обекта на въздействието на плановете или проектите(20), които трябва да бъдат оценени в рамките на предварителната проверка.

55. Следователно, ако целите за опазване за почти всички съществуващи територии от „Натура 2000“ не се проверяват подробно, това се дължи единствено на факта, че не може да се предвиди никакво въздействие на проекта върху целите за опазване, например поради отдалечеността от територията. Но и такова предположение може да бъде оборено при определени обстоятелства, например когато река свързва проект с отдалечени територии от „Натура 2000“(21).

56. Следователно и въпросът дали даден план или проект може да окаже значително влияние върху територия от „Натура 2000“, може да се прецени само с оглед на целите за опазване на тази територия.

B. Определяне на целите за опазване

57. Въпреки че по този начин целите за опазване са отправна точка за оценката на въздействието и за предварителната проверка, въз основа на Директивата за местообитанията и Директивата за птиците може да се заключи само косвено, че държавите членки трябва да определят специфични цели за опазване за всяка територия от „Натура 2000“.

58. От първоначалните езикови редакции на член 6, параграф 3, първо изречение от Директивата за местообитанията само в редакцията на немски език се използва понятието за определяне (Festlegung) на цели за опазване и така изрично се изисква вземането на решение относно тези цели. За сметка на това в останалите първоначални редакции(22) се посочват само целите за опазване на съответната територия, без да се уточнява как се стига до тях.

59. Що се отнася обаче до защитените зони съгласно Директивата за местообитанията, от функцията на целите за опазване следва, че те трябва да бъдат определени, което впрочем е видно и от други разпоредби на Директивата за местообитанията (по този въпрос вж. подраздел 1 по-долу). Този извод трябва да се приложи по отношение на СЗЗ съгласно Директивата за птиците (вж. подраздел 2 по-долу), както например по отношение на СЗЗ „Blackwater Callows“.

1. Цели за опазване за защитените зони съгласно Директивата за местообитанията

60. Определянето на цели за опазване се изисква по-специално от член 4, параграф 4 и член 6, параграф 1 от Директивата за местообитанията(23).

61. Член 4, параграф 4 от Директивата за местообитанията задължава държавите членки да установяват приоритети при определянето на защитени зони. При това те трябва да вземат предвид важността на тези територии за опазване или възстановяване в благоприятно консервационно състояние на тип естествено местообитание от приложение I или на вид от приложение II и за кохерентността на мрежата „Натура 2000“, както и застрашеността на тези територии от увреждане или унищожаване. Поради това е необходимо да се извърши научна оценка на съответната зона, по-специално на типовете местообитания и видовете, които се срещат в нея, в контекста на „Натура 2000“ — мрежата от европейски защитени зони.

62. Установяването на тези приоритети обаче изисква вече да са били определени и целите за опазване(24). Всъщност, като установяват приоритети, компетентните органи вземат решение относно значението, което придават на различните цели за опазване на съответната зона в съотношение помежду им, но и в общия контекст на „Натура 2000“. Ако целите за опазване бъдат определени едва на по-късен етап, не би могло да се гарантира, че установените преди това приоритети вече ги вземат предвид в пълен обхват.

63. Освен това член 6, параграф 1 от Директивата за местообитанията изисква от държавите членки да определят необходимите консервационни мерки, които да отговарят на екологичните изисквания на типовете естествени местообитания от приложение I и на видовете от приложение II, срещащи се в тези райони(25).

64. По същия начин определянето на екологичните изисквания и на свързаните с тях консервационни мерки също задължително(26) изисква вече да са били определени целите за опазване(27). Тези изисквания са от научно естество и се отнасят до конкретни местообитания и видове в защитената зона, които са определени от целите за опазване. Поради това и осмото съображение на Директивата за местообитанията свързва консервационните мерки по член 6, параграф 1 с целите за опазване.

2. Цели за опазване за защитените зони (СЗЗ) съгласно Директивата за птиците

65. Досегашните разсъждения относно определянето на цели за опазване за защитените зони съгласно Директивата за местообитанията не могат да се приложат пряко към СЗЗ съгласно Директивата за птиците. Наистина член 7 от Директивата за местообитанията предвижда, че член 6, параграфи 2—4 се прилага за СЗЗ, като член 6, параграф 3 предполага наличието на цели за опазване. Член 4, параграф 4 и член 6, параграф 1 обаче не се прилагат за СЗЗ.

66. За СЗЗ обаче продължава да се прилага член 4, параграфи 1 и 2 от Директивата за птиците. Макар тези задължения за защита да не са толкова конкретно формулирани, практическата им цел е да гарантират в СЗЗ защита, която е равностойна на тази по член 4, параграф 4 и член 6, параграф 1 от

Директивата за местообитанията(28). Равностойната защита обаче включва определянето на цели за опазване.

67. Установяването на приоритети и определянето на екологични изисквания също вече са предвидени в член 4, параграфи 1 и 2 от Директивата за птиците. Всъщност съгласно тази разпоредба трябва да се вземат мерки, като се вземат предвид изискванията за защита на видовете. Тези изисквания зависят от конкретното положение в съответната СЗЗ(29).

68. Поради тези причини Съдът вече е потвърдил в решение Elliniki Ornithologiki Etaireia и др., че държавите членки трябва да определят цели за опазване и за СЗЗ съгласно Директивата за птиците(30).

Г. Последици за оценката на въздействието

69. Следва ли обаче от задължението за определяне на цели за опазване, че оценката на въздействието без такова определяне не е допустима?

70. Следва да се признае, че оценката на въздействието действително би била невъзможна, ако целите за опазване не могат да бъдат установени при липсата на специфично за съответната територия определяне.

71. Всъщност, както вече беше посочено(31), съвместимостта на съответния план или проект с целите за опазване на територията е предмет на оценката по член 6, параграф 3, изречение 1 от Директивата за местообитанията.

72. Както правилно подчертават SU и Wild Ireland Defence, Съдът наскоро е постановил, че целите за опазване на съответната територия представляват задължителна отправна точка за оценката на въздействието(32). От по-широкия контекст на тази констатация следва също, че Съдът действително е имал предвид цели за опазване, които компетентните органи трябва да определят конкретно за съответните територии(33).

73. От това обаче не може да се направи извод, че това определяне е задължително условие за оценката на въздействието, тъй като целите за опазване могат в краен случай да се установят и по друг начин (по този въпрос вж. подраздел 1 по-долу). Директивата за местообитанията също предвижда най-малкото временно извършването на оценки на въздействието на това основание, без това да намалява защитата на териториите (по този въпрос вж. подраздел 2 по-долу).

1. Временно установяване на целите за опазване

74. Експертите на организаторите на проекти и издаващите разрешения органи могат да изведат необходимите за извършването на оценка цели за опазване по-специално въз основа на информацията, довела до определянето на съответната защитена зона(34) и съдържаща се в „стандартния формуляр за

данни“(35) за съответната територия(36), както и евентуално при отчитане на допълнителни констатации относно други видове и типове местообитания, които се срещат в нея(37).

75. Всъщност, за целите на преценката дали даден план или проект оказва отрицателно влияние върху целите за опазване, по принцип е достатъчно да се приеме, че всички видове и местообитания, които се срещат в съответната територия и заслужават защита, са обхванати от целите за опазване. При териториите съгласно Директивата за местообитанията става въпрос за естествените типове местообитания по приложение I към тази директива, включително характерните за тях видове (член 1, буква д) и видовете по приложение II. При СЗЗ става въпрос за видовете птици, посочени в приложение I към Директивата за птиците, и за редовно срещащите се мигриращи видове, които не са посочени в това приложение I, както и за местообитанията на тези видове. Само считаните (с право) за незначителни типове местообитания или видове може да не се вземат под внимание(38).

76. Освен това може да е необходимо целите за опазване да бъдат разширени, така че да обхванат и определени потенциални възможности за развитие, когато е необходимо подобряване на състоянието на типовете местообитания или популациите на видовете, за да се възстанови благоприятното им състояние на запазване(39). Това е така, защото съгласно член 4, параграф 4 от Директивата за местообитанията държавите членки трябва да установят приоритетите на защитените територии по-специално според тяхната важност за възстановяването в благоприятно консервационно състояние на тип естествено местообитание от приложение I или на вид от приложение II.

77. Също така за СЗЗ съгласно Директивата за птиците държавите членки трябва евентуално да включат цели за развитие в целите за опазване, тъй като съгласно член 3, параграф 1 те трябва да вземат мерки за запазване или възстановяване на достатъчно разнообразие и площ на местообитанията на птиците.

78. От това следва, че включването на потенциални възможности за развитие се налага, когато те са необходими предвид състоянието на запазване на съответните типове местообитания и видове в рамките на „Натура 2000“, характеристиките на територията, както и потенциалните възможности за развитие и съответните цели за опазване на другите територии от „Натура 2000“.

79. Впрочем Комисията убедително посочва, че оценката на въздействието при липса на специфични за територията цели за опазване може да бъде придружена от специални задължения за установяване и доказване за подателите на заявления и издаващите разрешения органи. Целите за опазване, определени на сигурна научна основа, са значително по-надеждни от цели за опазване, които са установени само временно при извършването на оценка на въздействието. Поради това може да са необходими допълнителни проучвания,

за да се изпълнят изискванията на оценката. Всъщност, както посочих, въз основа на пълни, точни и окончателни констатации, като се вземат предвид най-добрите научни познания в тази област, тя трябва да изключи всяко основателно съмнение относно липсата на отрицателно въздействие върху целостта на съответната територия(40). Поради това трябва да се изключи и всякакво съмнение относно достатъчността на целите за опазване, на които се основава оценката.

80. Комисията възприема подобен подход с по-ново законодателно предложение. Според него ако са определени и взети предвид цели за опазване, свързани със съответната територия, при определени условия при оценката на въздействието е допустимо да се използват данни от период до пет години(41). Това предложение предполага, че оценка на въздействието е възможна дори ако не са определени цели за опазване за съответната територия. В този случай би следвало да се използват само по-нови данни. Освен това предложението илюстрира становището на Комисията, че целите за опазване, свързани със съответната територия, могат да улеснят извършването на оценката на въздействието.

81. Ето защо следва да се приеме, че оценка на въздействието може да се извърши на практика въз основа на временно установени цели за опазване, когато компетентните органи все още не са определили специфични за съответната територия цели за опазване.

2. Допустимост на оценката на въздействието въз основа на временни цели за опазване

82. Що се отнася до териториите, установени въз основа на Директивата за местообитанията, законодателят дори е предвидил имплицитно такъв метод за временно установяване на цели за опазване, както правилно подчертават Knocknamona, Агенцията за териториално устройство и Ирландия. Всъщност член 4, параграф 4 предоставя на държавите членки шестгодишен срок за определяне на приоритети и съответно на целите за опазване на защитените зони, след като Комисията ги е включила в списъка на Съюза на териториите от значение за Общността в съответствие с член 4, параграф 2, т.е. като територии от „Натура 2000“(42). В този срок обаче по силата на член 4, параграф 5 за териториите вече се прилага член 6, параграф 3, за чието прилагане, както посочих(43), целите за опазване представляват задължителна отправна точка.

83. SU и Wild Ireland Defence считат, че такова временно установяване на цели за опазване е допустимо само през преходния период, изрично предвиден в Директивата за местообитанията. Следователно при липсата на съответен преходен период в Директивата за птиците това временно установяване било напълно изключено за спорната СЗЗ.

84. В това отношение следва да се признае, че незабавното или поне навременното определяне на цели за опазване е необходимо, за да се

гарантира оптимална защита, съобразена с нуждите на съответната защитена зона. Докато целите за опазване все още не са определени, приоритетите за защита на съответната територия не са известни. Следователно все още не е ясно как ограничените по естеството си ресурси за управление на територията трябва да бъдат разпределени между различните цели за опазване. Освен това противоречията между различните цели за опазване могат дори да блокират мерките за защита, докато не бъде ясно коя цел за опазване има приоритет(44).

85. Липсата на цели за опазване впрочем възпрепятства ефективния контрол на т.нар. „кръстосано спазване“ съгласно член 93, параграф 2 и приложение II към Регламент № 1306/2013(45), т.е. спазването на член 6, параграфи 1 и 2 от Директивата за местообитанията при стопанисването на земеделски земи. Всъщност целите за опазване са необходими, за да се определят задълженията на земеделските стопани в това отношение. Ако тези задължения не могат да бъдат определени, спазването им не може да се контролира(46). Тъй като по този начин липсва условие за отпускане на селскостопански помощи, липсата на цели за опазване може да попречи на изплащането на селскостопански помощи на държавите членки(47).

86. Както изтъква Curns всички тези елементи обаче се отнасят по-скоро до управлението на защитените територии, отколкото до оценката на отрицателното въздействие на проектите върху тези територии.

87. Преди всичко обаче при СЗЗ съгласно Директивата за птиците няма преходен период именно защото тази директива не съдържа изрични правила относно целите за опазване или тяхното определяне. Едва в светлината на по-късно приетата Директива за местообитанията става ясно, че държавите членки трябва да определят цели за опазване и за СЗЗ съгласно Директивата за птиците. Не може обаче да се предполага, че с приемането на Директивата за местообитанията законодателят е искал да определи — изплицитно и без сравним преходен период — по-строги изисквания за оценката на въздействието за СЗЗ, отколкото за защитените зони съгласно Директивата за местообитанията.

88. Всъщност Съдът вече се е произнасял няколко пъти по прилагането на член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията по отношение на СЗЗ, без да е било видно, че са били определени специфични за съответната територия цели за опазване(48).

89. Освен това защитният ефект на оценката на въздействието на планове или проекти обикновено не се намалява, когато липсващите специфични за съответната територия цели за опазване и приоритети се заменят с временно установени цели за опазване. Всъщност при равностойно отчитане на всички видове и типове местообитания, срещащи се на територията, както и на потенциалните възможности за развитие, тази оценка — противно на поддържаното от SU и Wild Ireland Defence — тенденциозно води до по-

обхватна защита на териториите, отколкото ако целите за опазване изясняват значението на различните обекти на защита.

90. Така стандартният формуляр за данни за СЗЗ „Blackwater Callows“ изброява общо десет вида птици от приложение I(49), докато междувременно определените цели за опазване(50) обхващат само пет от тях. Ако при определянето на целите за опазване другите видове правилно са счетени за незначителни, въздействието върху тези видове не би могло да се противопостави на даден проект.

91. Без определянето на специфични за всяка територия цели за опазване, т.е. въз основа на временно установени цели за опазване, вероятно би било много по-трудно или дори невъзможно да се обоснове този резултат. Всъщност определянето на специфични за дадена територия цели за опазване и свързаното с това приоритизиране изискват задълбочена научна преценка на свойствата на съответната територия(51), каквато все още липсва в рамките на чисто временното установяване на цели за опазване. Това е причината при липсата на специфични за съответната територия цели за опазване да се приема, че всички местообитания, популации и потенциални възможности за развитие са еднакво значими и следователно заслужаващи защита.

92. Както е видно от вече разгледаните доводи на Комисията(52), специфичните за дадена територия цели за опазване могат на практика да улеснят издаването на разрешения за проекти.

93. В допълнение следва да се отбележи, че оценката на въздействието въз основа на временно установени цели за опазване може да доведе до последващи проблеми, ако стига до заключението, че проектът може да окаже отрицателно влияние върху целостта на територията. В този случай възниква въпросът дали по изключение може да се издаде разрешение поради наложителни причини от по-важен обществен интерес по смисъла на член 6, параграф 4 от Директивата за местообитанията. В случая обаче Съдът не следва да се произнася по въпроса дали необходимата за тази цел преценка може да се извърши без специфични за съответната територия цели за опазване и без определяне на приоритети. Всъщност според запитващата юрисдикция нищо в главните производства не сочи, че разрешените ветроенергийни паркове изобщо биха засегнали предвидими цели за опазване.

94. Следователно когато държава членка все още не е определила специфични цели за опазване за територия от „Натура 2000“, засегната от план или проект, оценката по член 6, параграф 3, първо изречение от Директивата за местообитанията трябва да се основава на предположението, че целите за опазване на защитена съгласно тази директива зона обхващат всички типове местообитания от приложение I, които се срещат там, включително характерните за нея видове и всички срещащи се там видове от приложение II, както и че целите за опазване на СЗЗ обхващат всички срещащи се в там мигриращи видове, посочени в приложение I към Директивата за птиците, и

всички редовно срещащи се мигриращи видове, които не са посочени в приложение I, но се срещат там. Освен това може да се наложи в така установените цели за опазване да се включат потенциалните възможности за развитие на територията, които — предвид състоянието на опазване на съответните типове местообитания и видове в рамките на „Натура 2000“ като цяло, характеристиките на територията, както и потенциалните възможности за развитие и съответните цели за опазване на другите зони от „Натура-2000“ — са необходими, за да се даде възможност за възстановяването на местообитанията и популациите. Само незначителното наличие на типове местообитания или видове може да не се взема под внимание.

Д. Последици за предварителната проверка

95. Изложените по-горе съображения относно значението на специфичните за съответната територия цели за опазване за оценката на въздействието съгласно член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията се прилагат mutatis mutandis към предварителната проверка дали такава оценка изобщо е необходима.

96. Както вече беше посочено, целите за опазване са отправна точка за тази оценка(53). Предварителната проверка обаче също не изисква от държавите членки предварително да определят специфични за съответната територия цели за опазване. Напротив, достатъчно е те да бъдат установени временно въз основа на характеристиките на територията.

97. Законодателят е предвидил тази възможност имплицитно за териториите по Директивата за местообитанията през преходния период съгласно член 4, параграф 4, точно както при същинската оценка на въздействието. Поради това за СЗЗ съгласно Директивата за птиците, която нито използва понятието „цели за опазване“, нито съдържа изрично задължение за определяне или срок за това, тази възможност трябва да съществува с още по-голяма сила.

98. По този начин не следва да се очаква намаляване на защитния ефект на системата за оценка на въздействието и при предварителната проверка. Напротив, при липсата на специфични за дадена територия цели за опазване по принцип ще бъде по-трудно още при предварителната проверка да се изключи наличието на значително отрицателно влияние върху територия от „Натура 2000“.

99. Първо, в територията може да има местообитания, видове или потенциални възможности за развитие, на които специфичните за територията цели за опазване биха придали малка значимост. В рамките на временните цели за опазване обаче това обикновено не е възможно(54). Поради това евентуалното отрицателно влияние върху тези местообитания, видове или потенциални възможности за развитие трябва да се вземе предвид при предварителната проверка и да доведе до пълна оценка.

100. Второ, без изрично определяне на специфични за съответната територия цели за опазване могат да възникнат съмнения относно обхвата на целите за опазване, които трябва да се приемат временно, по-специално поради празноти в информацията за местообитанията, видовете и потенциалните възможности за развитие, които се срещат в територията и върху които проектът може да окаже отрицателно влияние. Ако тези съмнения не могат да бъдат лесно разсеяни, е необходимо да се извърши пълна оценка, за да се получи яснота относно целите за опазване, които трябва да се приемат.

101. За предварителната проверка важи същото като за същинската оценка на въздействието: Поради това когато държава членка все още не е определила специфични цели за опазване за територия от „Натура 2000“, засегната от план или проект, предварителната преценка — скринингът, дали е необходима оценка по член 6, параграф 3, първо изречение от Директивата за местообитанията, трябва да се основава на предположението, че целите за опазване на защитена съгласно тази директива зона обхващат всички типове местообитания от приложение I, които се срещат там, включително характерните за нея видове и всички срещащи се там видове от приложение II, както и че целите за опазване на СЗЗ обхващат всички срещащи се там мигриращи видове, които са посочени в приложение I към Директивата за птиците, и всички редовно срещащи се мигриращи видове, които не са посочени в приложение I, но се срещат в тази зона. Освен това може да се наложи в така установените цели за опазване да се включат потенциалните възможности за развитие на територията, които — предвид състоянието на опазване на съответните типове местообитания и видове в рамките на „Натура 2000“ като цяло, характеристиките на територията, както и потенциалните възможности за развитие и съответните цели за опазване на другите зони от „Натура-2000“ — са необходими, за да се даде възможност за възстановяването на местообитанията и популациите. Само незначителното наличие на типове местообитания и видове може да не се взема под внимание(55).

E. Ограничаване на действието във времето?

102. Накрая, в случай че Съдът не сподели моята гледна точка и приеме, че оценката на въздействието и предварителната проверка изискват определянето на специфични за съответната територия цели за опазване, той би следвало най-малкото да ограничи във времето действието на своето решение.

103. Несъмнено е вярно, че тълкуването, което Съдът дава на норма от правото на Съюза при упражняване на компетентността си по член 267 ДФЕС, изяснява и уточнява значението и приложното поле на тази норма, както тя трябва или е трябвало да се разбира и прилага от момента на нейното влизане в сила(56). В тази насока следва да се припомни, че единствено по изключение, въз основа на присъщия на правния ред на Съюза общ принцип на правна сигурност, Съдът може да ограничи възможността всяко заинтересовано лице да се позове на тълкувана от него разпоредба, за да оспори добросъвестно установени правоотношения. За да бъде наложено подобно ограничение, е необходимо да

бъдат изпълнени два основни критерия, а именно добросъвестност на заинтересованите среди и риск от сериозни смущения(57).

104. Тези условия биха били изпълнени, ако Съдът реши, че при СЗЗ съгласно Директивата за птиците оценката на въздействието и предварителната проверка на необходимостта от нея са възможни само след като държавите членки са определили специфични за съответната територия цели за опазване.

105. Съществуват опасения, че до момента държавите членки все още не са определили специфични за съответната територия цели за опазване за много СЗЗ. Всъщност едва след решение от 12 септември 2024 г., Elliniki Ornithologiki Etaireia и др. (C-66/23, EU:C:2024:733) те трябва да вземат предвид задължението за определяне на цели за опазване. По отношение на СЗЗ обаче това задължение не е предвидено изрично нито в Директивата за птиците, нито в Директивата за местообитанията. За разлика от Директивата за местообитанията, която предвижда конкретни срокове за определянето на цели за опазване, Директивата за птиците не използва нито веднъж понятието за цели за опазване.

106. Дори Съдът да не приеме добросъвестността на държавите членки по отношение на СЗЗ, организаторите на проекти — които, разчитайки на действащите национални правила, не е трябвало да вземат предвид, че няма да могат да получат валидно разрешение поради липсата на специфични за съответната територия цели за опазване — не биха могли да бъдат упрекнати за това. В своите насоки за тълкуване и Комисията посочва, че макар оценката на въздействието без специфични за съответната територия цели за опазване да застрашава спазването на изискванията на член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията, тя все пак остава възможна(58).

107. Същевременно съществува риск от сериозни смущения. Понастоящем никой не може да предвиди колко територии от „Натура 2000“ са засегнати от този проблем, а още по-малко колко действително извършени оценки на въздействието или предварителни проверки могат да бъдат обжалвани поради този пропуск. Поради това може да има значителни забавяния в изпълнението на планове или проекти, които са започнати добросъвестно(59), без тези забавяния да са обосновани с неблагоприятно въздействие върху зони от „Натура 2000“.

108. Агенцията за териториално устройство пояснява това в съдебното заседание въз основа на примера на Дъблин: Тъй като Комисията изразява съмнения относно качеството на междувременно определените специфични цели за опазване за пет СЗЗ в залива на Дъблин, има риск в града да не може да бъде издадено никакво разрешение за проект, който води до отвеждане на отпадъчни води в залива. По отношение на този риск няма значение дали отпадъчните води се пречистват в пречиствателните станции до степен, при която се изключва всякакво неблагоприятно въздействие върху СЗЗ.

109. Ето защо съответното решение на Съда би трябвало да се прилага само за планове и проекти, за които е издадено разрешение след обявяване на решението по настоящото дело. Съдът би могъл дори да обмисли ограничаване на приложението на такова решение до процедурите за издаване на разрешения, които са започнали едва след обявяването на съдебното решение. Това е така, защото е възможно за вече висящите процедури за издаване на разрешение да са били изготвени скъпоструващи проучвания за съвместимостта на проектите въз основа на временно установени цели за опазване, без да са били определени специфични за съответната територия цели за опазване(60).

VI. Заключение

110. Ето защо предлагам на Съда да отговори на преюдициалните запитвания по дела Knocknamona и Curns по следния начин:

„Когато държава членка все още не е определила специфични цели за опазване за засегната от план или проект територия от „Натура 2000“, оценката по член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43/ЕИО за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна, но също и предварителната проверка — скринингът, дали такава оценка е необходима, трябва да се основават на предположението, че целите за опазване на защитена зона съгласно тази директива обхващат всички типове местообитания от приложение I, които се срещат там, включително характерните за нея видове и всички срещащи се там видове от приложение II, както и че целите за опазване на специална защитена зона съгласно Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици обхващат всички срещащи се там видове птици, които са изброени в приложение I към последната директива и всички редовно срещащи се мигриращи видове, които не са посочени в това приложение I, но се срещат там. Освен това може да се наложи в така установените цели за опазване да се включат потенциалните възможности за развитие на територията, които — предвид състоянието на опазване на съответните типове местообитания и видове в рамките на „Натура 2000“ като цяло, характеристиките на територията, както и потенциалните възможности за развитие и съответните цели за опазване на другите зони от „Натура-2000“ — са необходими, за да се даде възможност за възстановяването на местообитанията и популациите. Само незначителното наличие на типове местообитания и видове може да не се взема под внимание.

1 Език на оригиналния текст: немски.

2 В главното производство релевантна е Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 1992 г., стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 109), в редакцията ѝ след изменение с 2013/17/ЕС на Съвета от 13 май 2013 г. (ОВ L 158, 2013 г., стр. 193).

3 Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици (ОВ L 20, 2010 г., стр. 7) в редакцията ѝ след изменение с Регламент (ЕС) 2019/1010 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. (ОВ L 170, 2013 г., стр. 115).

4 Директива 79/409/ЕИО на Съвета от 2 април 1979 година относно опазването на дивите птици (ОВ L 103, 1979 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 77).

5 Както отбелязва Комисията, от акта за преюдициално запитване не е ясно дали влошаването на състоянието на защитените местообитания, дължащо се на причиненото от инсталациите обезпокояване, също е било предмет на разглеждане, като относно необходимостта от разглеждане на този аспект вж. решение от 14 януари 2016 г., Комисия/България (Калиакра) (C-141/14, EU:C:2016:8, т. 59) и моето заключение по това дело (C-141/14, EU:C:2015:528, т. 94—99).

6 Решения от 17 април 2018 г., Комисия/Полша (Беловежка гора) (C-441/17, EU:C:2018:255, т. 106), и от 29 юли 2019 г., Inter-Environnement Wallonie и Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, т. 116).

7 Решения от 7 септември 2004 г., Waddenvereniging и Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, т. 59 и 54), от 29 юли 2019 г., Inter-Environnement Wallonie und Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, т. 120), и от 15 юни 2023 г., Eco Advocacy (C-721/21, EU:C:2023:477, т. 38).

8 Решения от 24 ноември 2011 г., Комисия/Испания (C-404/09, EU:C:2011:768, т. 100), от 17 април 2018 г., Комисия/Полша (Беловежка гора) (C-441/17, EU:C:2018:255, т. 139), от 7 ноември 2018 г., Coöperatie Mobilisation for the Environment и др. (C-293/17 и C-294/17, EU:C:2018:882, т. 98), и от 15 юни 2023 г., Eco Advocacy (C-721/21, EU:C:2023:477, т. 39).

9 Решения от 7 септември 2004 г., Waddenvereniging и Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, т. 43 и 44), от 13 декември 2007 г., Комисия/Ирландия (C-418/04, EU:C:2007:780, т. 226), и от 12 април 2018 г., People Over Wind и Sweetman (C-323/17, EU:C:2018:244, т. 34).

10 Решения от 7 септември 2004 г., Waddenvereniging и Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, т. 44), от 13 декември 2007 г., Комисия/Ирландия (C-418/04, EU:C:2007:780, т. 254), и от 7 ноември 2018 г., Coöperatie Mobilisation for the Environment и др. (C-293/17 и C‑ 294/17, EU:C:2018:882, т. 114).

11 Заключение по дело Eco Advocacy (C-721/21, EU:C:2023:39, т. 91—93).

12 Решения от 15 юни 2023 г., Eco Advocacy (C-721/21, EU:C:2023:477, т. 42), и от 6 март 2025 г., Waltham Abbey Residents Association (C-41/24, EU:C:2025:140 т. 48).

13 Вж. например моето заключение по дело Eco Advocacy (C-721/21, EU:C:2023:39, т. 105).

14 Решение от 8 ноември 2016 г., Lesoochranárske zoskupenie VLK (C-243/15, EU:C:2016:838, т. 49).

15 Решение от 7 септември 2004 г., Waddenvereniging und Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, т. 46).

16 По отношение на потенциалните възможности за развитие вж. по-долу точки 76—78.

17 Вж. решения от 7 септември 2004 г., Waddenvereniging и Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, т. 47), и от 4 октомври 2007 г., Комисия/Италия (C-179/06, EU:C:2007:578, т. 35).

18 Решения от 7 септември 2004 г., Waddenvereniging и Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02 EU:C:2004:482, т. 48), от 11 април 2013 г., Sweetman и др. (C-258/11, EU:C:2013:220, т. 30), и от 17 април 2018 г., Комисия/Полша (Беловежка гора) (C-441/17, EU:C:2018:255, т. 112).

19 Европейска агенция за околна среда, Natura 2000 sites designated under the EU Habitats and Birds Directives (публикувано на 5 ноември 2025 г.), https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/natura-2000-sites-designated-under.

20 Вж. също така т. 49.

21 Вж. напр. решение от 26 април 2017 г., Комисия/Германия (C-142/16, EU:C:2017:301, т. 29—33).

22 Става въпрос за редакциите на английски, датски, френски, гръцки, италиански, нидерландски, португалски и испански език. Редакциите на останалите езици не са били обект на законодателната процедура, довела до приемането на член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията.

23 Решения от 17 декември 2020 г., Комисия/Гърция (Опазване на специални защитени зони) (C-849/19, EU:C:2020:1047, т. 46—53), от 29 юни 2023 г., Комисия/Ирландия (Опазване на специални защитени зони) (C-444/21, EU:C:2023:524, т. 64 и 65), и от 21 септември 2023 г., Комисия/Германия (Опазване на специални защитени зони) (C-116/22, EU:C:2023:687, т. 105 и 106).

24 Решения от 17 декември 2020 г., Комисия/Гърция (Опазване на специални защитени зони) (C-849/19, EU:C:2020:1047, т. 46), от 29 юни 2023 г., Комисия/Ирландия (Опазване на специални защитени зони) (C-444/21, EU:C:2023:524, т. 64), и от 21 септември 2023 г., Комисия/Германия (Опазване на специални защитени зони) (C-116/22, EU:C:2023:687, т. 105).

25 Вж. също решения от 17 април 2018 г., Комисия/Полша (Беловежка гора) (C-441/17, EU:C:2018:255, т. 213), и от 17 декември 2020 г., Комисия/Гърция (Опазване на специални защитени зони) (C-849/19, EU:C:2020:1047, т. 59).

26 Решения от 17 декември 2020 г., Комисия/Гърция (Опазване на специални защитени зони) (C-849/19, EU:C:2020:1047, т. 52), и от 29 юни 2023 г., Комисия/Ирландия (Опазване на специални защитени зони) (C-444/21, EU:C:2023:524, т. 157).

27 Решения от 17 април 2018 г., Комисия/Полша (Беловежка гора) (C-441/17, EU:C:2018:255, т. 207), от 17 декември 2020 г., Комисия/Гърция (Опазване на специални защитени зони) (C-849/19, EU:C:2023:1047, т. 49 и 50), и от 29 юни 2023 г., Комисия/Ирландия (Опазване на специални защитени зони) (C-444/21, EU:C:2023:524, т. 155).

28 В този смисъл решение от 17 април 2018 г., Комисия/Полша (Беловежка гора) (C-441/17, EU:C:2018:255, т. 207—209, както и 213 и 221).

29 В този смисъл решение от 14 октомври 2010 г., Комисия/Австрия (Hanság и Niedere Tauern) (C-535/07, EU:C:2010:602, т. 62—66).

30 Решение от 12 септември 2024 г. (C-66/23, EU:C:2024:733, т. 46).

31 Вж. по-горе точки 79 и 80.

32 Решение от 12 септември 2024 г., Elliniki Ornithologiki Etaireia и др. (C-66/23, EU:C:2024:733, т. 42).

33 Решение от 12 септември 2024 г., Elliniki Ornithologiki Etaireia и др. (C-66/23, EU:C:2024:733, т. 45 и 46).

34 Вж. решения от 7 септември 2004 г., Waddenvereniging и Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, т. 54), и от 7 ноември 2018 г., Holohan и др. (C-461/17, EU:C:2018:883, т. 35 и 37), заключението ми по дела CFE и Terre wallonne (C-43/18 и C-321/18, EU:C:2019:56, т. 76) и по дело Elliniki Ornithologiki Etaireia и др. (C-66/23, EU:C:2024:150, т. 45), както и заключението на генерален адвокат Ćapeta по дело Комисия/Германия (Опазване на специални защитени зони) (C-116/22, EU:C:2023:317, т. 31).

35 Решение за изпълнение 2011/484/ЕС на Комисията от 11 юли 2011 година относно формуляра за представяне на информация за зони по Натура 2000 (нотифицирано под номер C(2011) 4892) (ОВ L 198, 2011 г., стр. 39).

36 Вж. моето заключение по дело Комисия/Италия (Santa Caterina) (C-304/05, EU:C:2007:228, т. 33).

37 Вж. Решение от 12 септември 2024 г., Elliniki Ornithologiki Etaireia и др. (C-66/23, EU:C:2024:733, т. 47 —49).

38 Решение от 12 септември 2024 г., Elliniki Ornithologiki Etaireia и др. (C-66/23, EU:C:2024:733, по-специално т. 48), както и заключението ми по дело Комисия/Италия (Santa Caterina) (C-304/05, EU:C:2007:228, т. 34).

39 Вж. моето заключение по дело Vereniging Hoekschewaards Landschap (C-281/16, EU:C:2017:476, т. 52—63).

40 Вж. цитираната съдебна практика в бележка под линия 8.

41 Член 4, параграф 5, второ изречение от Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно ускоряването на екологичните оценки (COM(2025) 984 окончателен, стр. 28 и 29).

42 Решения от 17 декември 2020 г., Комисия/Гърция (Опазване на специални защитени зони) (C-849/19, EU:C:2020:1047, т. 53), от 29 юни 2023 г., Комисия/Ирландия (Опазване на специални защитени зони) (C-444/21, EU:C:2023:524, т. 65), и от 21 септември 2023 г., Комисия/Германия (Опазване на специални защитени зони) (C-116/22, EU:C:2023:687, т. 106).

43 Вж. т. 91 по-горе.

44 Решение от 4 март 2010 г., Комисия/Франция (C-241/08, EU:C:2010:114, т. 53), както и примерът от моето заключение по дело Latvijas valsts meži (C-434/22, EU:C:2023:595, т. 41) във връзка с мерки за противопожарна защита на територии от „Натура 2000“.

45 Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика (ОВ L 347, 2013 г., стр. 549).

46 Вж. решение на Общия съд от 20 ноември 2024 г., Испания/Комисия (T-508/22, EU:T:2024:855, т. 78—80).

47 Вж. решение от 17 декември 2020 г., Франция/Комисия (C-404/19 P, EU:C:2020:1041, т. 51 и цитираната съдебна практика).

48 Вж. напр. решения от 29 януари 2004 г., Комисия/Австрия (Wörschacher Moos) (C-209/02, EU:C:2004:61, т. 22 и сл.), от 20 септември 2007 г., Комисия/Италия (Santa Caterina) (C-304/05, EU:C:2007:532, т. 16, 17 и 95), и от 24 ноември 2011 г., Комисия/Испания (Alto Sil) (C-404/09, EU:C:2011:768, т. 101 и 102).

49 https://natura2000.eea.europa.eu/?sitecode=IE0004094&views=Sites_View.

50 https://www.npws.ie/sites/default/files/protected-sites/conservation_objectives/CO004094_0.pdf.

51 Например моето заключение по дело Elliniki Ornithologiki Etaireia и др. (C-66/23, EU:C:2024:150, т. 56—64).

52 Вж. по-горе точки 79 и 80.

53 Вж. по-горе т. 50 —56.

54 Вж. т. 91 по-горе.

55 Вж. т. 94 по-горе.

56 Решения от 6 март 2007 г., Meilicke и др. (C-292/04, EU:C:2007:132, т. 34), и от 23 април 2020 г., Herst (C-401/18, EU:C:2020:295, т. 54).

57 Решения от 6 март 2007 г., Meilicke и др. (C-292/04, EU:C:2007:132, т. 35), и от 23 април 2020 г., Herst (C-401/18, EU:C:2020:295, т. 56).

58 Вж. Ръководство „Оценка на планове и проекти във връзка със защитени зони по Натура 2000“ (септември 2021 г., стр. 7).

59 Вж. решение от 28 април 2016 г., Borealis Polyolefine и др. (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 и C-391/14 bis C-393/14, EU:C:2016:311, т. 105).

60 Вж. решения от 18 юни 1998 г., Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (C-81/96, EU:C:1998:305, т. 23 и 24), що се отнася до общата оценка на въздействието върху околната среда, и от 23 март 2006 г., Комисия/Австрия (Lauteracher Ried) (C-209/04, EU:C:2006:195, т. 56 и 57), що се отнася до оценката на въздействието по Директивата за местообитанията.